

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ВИСШИ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ

ул. „Цар Калоян“ № 1-а, 1000 София, тел. 986-28-61, 987-55-13,
факс 987-65-14, e-mail: arch@vas.bg

Изх.385.....
Дата: 05.04.....2018 г.

ДО
ОБЩОТО СЪБРАНИЕ НА
ГРАЖДАНСКА КОЛЕГИЯ
НА ВЪРХОВЕН КАСАЦИОНЕН СЪД

СТ А Н О В И Щ Е

**НА ВИСШИЯ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ
по тълкувателно дело № 6 / 2017 г.**

УВАЖАЕМИ ДАМИ И ГОСПОДА ВЪРХОВНИ СЪДИИ,

С разпореждане от 15.01.2018 г., и определение № 417 / 30.11.2017 г. по гр. дело № 910 / 2017 г. състав на Върховния касационен съд /ВКС/, гражданска колегия, четвърто гражданско отделение е предложил на Общото събрание на Гражданската колегия на ВКС да постанови тълкувателно решение по следния въпрос:

„В кой момент възниква вземането за заплащане на обезщетение на военнослужащ, положил труд повече от нормативно определения при даване на 24-часови дежурства, некомпенсиран с почивка, от кой момент изпада в забава работодателят по отношение на това вземане

и съответно от кой момент започва да тече погасителната давност за същото, включително и в случаите на прекратено служебно правоотношение.“

Във връзка с направеното искане, Висшият адвокатски съвет счита, че повдигнатият въпрос е от съществено значение за правилното прилагане на закона от съдилищата. Налице е противоречиво разрешаване на този въпрос от различни състави на Върховния касационен съд, поради което е налице основанието по чл. 292 от ГПК за постановяване на тълкувателно решение по този материалноправния въпрос. Считаваме, че тълкувателното решение не следва да обхваща само полагане на труд при 24-часови дежурства, а всички случаи на полагане на труд от военнослужещи извън нормалната продължителност на служебното време, с изключение на случаите, визирани в чл. 194, ал. 3, във вр. с ал. 2 ЗОВСРБ и чл. 196 ЗОВСРБ.

Съображенията на Висшия адвокатски съвет са следните:

В разпоредбата на чл. 194 ЗОВСРБ са дефинирани нормалната и общата продължителност на служебното време на военнослужащите. В ал. 1 на чл. 194 ЗОВСРБ е посочено, че нормалната продължителност на служебното време на военнослужащите е 8 часа дневно и 40 часа седмично при 5-дневна работна седмица. В ал. 2 на чл. 194 ЗОВСРБ е посочено, че общата продължителност на служебното време на военнослужащия в денонощие не може да надвишава с повече от една втора нормалната дневна продължителност на служебното време. В случай на превишаване на общата продължителност на служебното време, се заплаща допълнително възнаграждение по чл. 214, ал. 1 т. 3 ЗОВСРБ за изпълнение на възложени задължения извън установеното служебно време. Заплащане при превишаване на нормалната продължителност на служебното време не е предвидено.

В чл. 194, ал. 5 ЗОВСРБ изрично е предвидено, че в случаите на полагането на труд извън нормалната продължителност на работното време, компенсирането на това превишаване да се осъществява с намалено служебно време и по този начин да се регламентира почивката. Редакцията на текста от 2016 г. предвижда това компенсиране да се осъществява при условия и по ред, определени с акт на министъра на отбраната по чл. 194, ал. 8 ЗОВСРБ. Освен компенсирането с почивка на труда, положен извън нормалната продължителност на служебното време, в ЗОВСРБ, както и в подзаконовите нормативни актове по неговото приложение, друга

компенсация, включително и парична, не е посочена. Това сочи, че съществува празнота в закона и следва по аналогия и съобразно разпоредбата на чл. 46, ал. 2 ЗНА, да намери приложение Кодексът на труда и по специално разпоредбата на чл. 136а КТ. Съобразно тази правна норма, работодателят по своя инициатива и своя заповед има право да удължи установеното работно време над неговата нормална продължителност за определен период от време. Удължаването на нормалната продължителност на работното време се компенсира чрез съответното му намаляване в други работни дни. Работодателят е длъжен да компенсира удължаването на работното време в срок от четири месеца след изтичане на това удължаване. В случай, че не изпълни задълженията си в определения от закона срок, то работникът/служителят има право сам да определи времето на компенсацията. В случая се касае до право на работника/служителя, а не до задължение. В случай на неупражняването му, това не може да доведе до вредни последици за самия работник/служител. При прекратяване на правоотношението, правото на компенсиране на положен труд над нормалната продължителност на работното време, в случай, че компенсиране не е осъществено, се трансформира в право да се получи парично обезщетение за положен извънреден труд. Прилагайки по аналогия разпоредбата на чл. 136а КТ, следва изводът, че към момента на прекратяване на договора за кадрова военна служба за военнослужещия възниква вземането за заплащане на обезщетение за извънреден труд, в случай, че положеният от него труд над законово определената нормална продължителност на служебното време не е компенсиран с почивка. От този момент започва да тече и тригодишната погасителна давност за това вземане. Към момента на полагане на труд извън нормалната продължителност на служебното време, военнослужещият няма право на парично възмездяване на този труд, а само право на компенсиране на труда с намалена продължителност на служебното време през останалите работни дни, т. е. с почивка и то само до момента до който той има качество на военнослужещ. С прекратяване на договора за кадрова военна служба и в случай, че не е получил компенсацията, визирана в чл. 194, ал. 5 ЗОВСРБ, правото му се трансформира в право да получи парично обезщетение. Давността по време на действие на договора за кадрова военна служба за паричното вземане за положен извънреден труд не може да тече, тъй като това вземане не съществува. То възниква с факта на прекратяване на служебното правоотношение, след като трудът над нормалната продължителност на

служебното време не е бил компенсиран с почивка, така както е предвидено в чл. 195, ал. 5 ЗОВСРБ.

Въз основа на изложеното, Висшият адвокатски съвет намира, че Общото събрание на гражданската колегия на Върховния касационен съд следва да приеме в тълкувателното си решение, че **вземането за заплащане на обезщетение на военнослужещ, положил труд повече от нормативно определената нормална продължителност на служебното време, некомпенсиран с почивка, възниква към момента на прекратяване на служебното правоотношение. От този момент работодателят изпада в забава и започва да тече погасителната давност за това вземане, тъй като е станало изискуемо в момента на прекратяване на договора за кадрова военна служба.**

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ВИСШИЯ
АДВОКАТСКИ СЪВЕТ:

